

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

- wersja skrócona

w XVIII Liceum Ogólnokształcącym im. J. Wybickiego w Szczecinie

Obowiązują w placówce od 15.02.2024 r.
i mogą podlegać modyfikacjom podczas całego roku szkolnego.

Spis treści

1. Podstawa prawna
2. Objaśnienie terminów
3. Telefony/kontakty alarmowe krajowe

Rozdział 1.

INFORMACJE OGÓLNE ORAZ ZAŁOŻENIA

Rozdział 2.

Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w XVIII LO w Szczecinie

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu.
2. Sposoby reagowania w szkole na podejrzenie, że małoletni doświadcza krzywdzenia.
3. Zasady bezpiecznych relacji między personelem i uczniem.
4. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi
5. Zasady bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych, w tym Internetu.
6. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci.

Rozdział 3.

Zasady i procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

- Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego przez pracownika, innego dorosłego, rodzica, innego małoletniego
- Procedura „Niebieskiej Karty”
- Procedura zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa
- Procedura składania wniosku o wgląd w sytuację rodziny
- Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”
- Procedura reagowania szkoły na ujawnienie cyberprzemocy
- Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych.

Rozdział 4.

Prawa dziecka

1. Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 poz. 1870)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 1606)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 900)
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)
- Konwencja o prawach dziecka (Dz. U. 1991 r. nr 120 poz. 526)
- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2012 poz. 1169)

2. Objasnienie terminów

Ilekroć w dokumencie „Standardy ochrony małoletnich” jest mowa o:

- 1) **małoletnim** – należy przez to rozumieć każdego ucznia do ukończenia 18 roku życia;
- 2) **personelu** – należy przez to rozumieć każdego pracownika XVIII Liceum Ogólnokształcącego im. J. Wybickiego w Szczecinie, bez względu na formę zatrudnienia, w tym: wolontariuszy lub inne osoby, które z racji pełnionej funkcji lub zadań mają (nawet potencjalny) kontakt z małoletnimi;
- 3) **dyrektorze** – należy przez to rozumieć Dyrektora XVIII Liceum Ogólnokształcącego im. J. Wybickiego w Szczecinie;
- 4) **rodzicu** – należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego małoletniego pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli małoletni pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka;
- 5) **zgody rodzica małoletniego** - oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny;
- 6) **opiekunie prawnym małoletniego** – należy przez to rozumieć osobę, która ma za zadanie zastąpić małoletniemu rodziców, a także wypełnić wszystkie ciążące na nich obowiązki. Jest przedstawicielem ustawowym małoletniego, dlatego może dokonywać czynności prawnych w imieniu dziecka i ma za zadanie chronić jego interesy prawne, osobiste oraz finansowe;
- 7) **osobie najbliższej niepełnoletniemu uczniowi** – należy przez to rozumieć osobę wstępną: matkę, ojca, babcię, dziadka; rodzeństwo: siostrę, brata, w tym rodzeństwo przyrodnie, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez dziecko/małoletniego;
- 8) przez **krzywdzenie małoletniego** należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
- 9) **przemocy fizycznej** – należy przez to rozumieć każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego, np. bicie, popychanie, szarpanie, itp.;
- 10) **przemocy seksualnej** – należy przez to rozumieć zaangażowanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszającą prawo i obyczaje danego społeczeństwa;
- 11) **przemocy psychicznej** – należy przez to rozumieć powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u małoletniego poczucie, że jest nic niewarty, zły, niekochany, niechciany, zagrożony i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych;
- 12) **zaniechaniu** – należy przez to rozumieć chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie

podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju;

- 13) **przemocy domowej** – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą;
- 14) **osobie stosującej przemoc domową** – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej;
- 15) **świadku przemocy domowej** – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.
osobie odpowiedzialnej za internet - wyznaczony przez Dyrektora szkoły pracownik, sprawujący nadzór nad korzystaniem z internetu przez uczniów na terenie placówki oraz nad ich bezpieczeństwem w Internecie;
- 16) **osobie odpowiedzialnej za Politykę ochrony małoletnich przed krzywdzeniem** - wyznaczony przez Dyrektora szkoły pracownik sprawujący nadzór nad realizacją Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w placówce;
- 17) **danych osobowych ucznia** - wszelkie informacje umożliwiające identyfikację ucznia.

3. Telefony/kontakty alarmowe krajowe

KOMISARIAT POLICJI - NAD ODRĄ

telefon: +48 47 78-19-104

ASYSTENCI DS. NIELETNICH WYDZIAŁU PREWENCJI

TELEFON ZAUFANIA

tel. 988

TELEFON ZAUFANIA "ANONIMOWY PRZYJACIEL"

tel. 801 131 000

ANTYDEPRESYJNY TELEFON ZAUFANIA

(22) 654 40 41 PN 17:00-20:00

NIEBIESKA LINIA DLA DZIECI, RODZICÓW, OFIAR PRZEMOCY, DLA SPRAWCÓW STOSUJĄCYCH PRZEMOC, ŚWIADKÓW PRZEMOCY

tel. 801 120 002 www.niebieskaLinia.pl

POMARAŃCZOWA LINIA DLA RODZICÓW, KTÓRYCH DZIECI PIJĄ

tel. 801 140 068

TELEFON DLA RODZICÓW I NAUCZYCIELI W SPRAWIE BEZPIECZEŃSTWA DZIECI

tel. 800 100 100 PN-PT 12:00-18:00

(agresja i przemoc w szkole, cyberprzemoc i zagrożenia związane z nowymi technologiami, wykorzystywanie seksualne, kontakt z substancjami psychoaktywnymi, uzależnienia, depresja, myśli samobójcze, zaburzenia odżywiania)

OGÓLNOPOLSKI TELEFON ZAUFANIA NARKOTYKI – NARKOMANIA

tel.801 199 990

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA NR 3

Szczecin , ul. Emilii Plater 86 (współpracująca z XVIII LO)

tel. 91 422 78 83

CENTRUM PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNE

Szczecin , ul. Adama Mickiewicza

tel. 91 506 54 60

PSYCHOLOG, PSYCHIATRA, PSYCHOTERAPEUTA - ZACHODNIOPOMORSKI INSTYTUT PSYCHOTERAPII <http://www.zip.org.pl>

Szczecin, ul. Królowej Korony Polskiej 26/1a

tel. 091 4226 060

TELEFONY ALARMOWE

999

998

997

**PRZYSZPITALNA PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
SZCZECIN, MAĆZNA 4
tel. 918806200**

**OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ STOWARZYSZENIA RODZIN
KATOLICKICH**

Szczecin - Dąbie, ul. Gryfińska 151
tel. 091 4600 805

MIEJSKI OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Szczecin - centrum, ul. Jana Pawła 42
tel. 091 4646 333

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE

Szczecin, ul. SIKIRSKIEGO 3
tel. 91 48-57-500

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE DZIAŁ WSPARCIA DZIENNEGO

Szczecin - ul. J. Słowackiego 13
tel. 091 4225 955

CENTRUM BEZPŁATNYCH PORAD PRAWNYCH, BIURO PORAD OBYWATELSKICH

Szczecin, ul. Dąbrowskiego 22/24
tel. 091 8525 356

**PORADNIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU I WSPÓLUZALEŻNIENIA, OD
SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH**

www.szpital-zdroje.szczecin.pl

PORADNIA PROFILAKTYKI I TERAPII UZALEŻNIEŃ "MONAR"

Szczecin, ul. Małkowskiego 9/2
tel. 091 4334 610 www.monarszczecin.strefa.pl

"POWRÓT Z U" W SZCZECINIE

PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ DLA DZIECI, DOROSŁYCH I ICH RODZIN.

Szczecin, ul. Klonowica 1a
tel. 91 48 88 355 lub 519142906

(narkotyki, "dopalacze", leki, nadużywaniem alkoholu, patologiczny hazard, nałogowe granie na komputerze, korzystanie z Internetu, portali społecznościowych czy innych urządzeń multimedialnych, tj, komórka, tabletki, komputer, czy TV, uzależnienie od zakupów, pracy, czy seksu)

Rozdział 1.

INFORMACJE OGÓLNE ORAZ ZAŁOŻENIA

Dokument ten stanowi zbiór zasad i procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego. Jego najważniejszym celem jest ochrona uczniów przed różnymi formami przemocy oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska w szkole.

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH zostały opracowane zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. poz. 1606) i zawierają:

- zasady bezpiecznej rekrutacji personelu;
- zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;
- procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, osoby odpowiedzialne za wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”;
- zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki lub organizatora do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności;
- zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;
- osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
- sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów, lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego;
- wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;
- zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet;
- zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
- procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
- zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia;
- zasady monitorowania i aktualizacji standardów.

ZAŁOŻENIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH w XVIII Liceum Ogólnokształcącym w Szczecinie

1. W szkole nie są zatrudniane osoby mogące zagrażać bezpieczeństwu małoletnich.
2. Wszyscy pracownicy potrafią zdiagnozować symptomy krzywdzenia małoletniego oraz podejmować interwencje w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy w szkole lub przemocy domowej.
3. Podejmowane w szkole działania nie mogą naruszać praw dziecka, praw człowieka, praw ucznia określonych w Statucie Szkoły oraz bezpieczeństwa danych osobowych.
4. Uczniowie wiedzą, jak unikać zagrożeń w kontaktach z dorosłymi oraz rówieśnikami.
5. Małoletni wiedzą, do kogo zwracać się o pomoc w sytuacjach dla nich trudnych i czynią to mając świadomość skuteczności podejmowanych w szkole działań.
6. Rodzice poszerzają wiedzę i umiejętności o metodach wychowania dziecka bez stosowania przemocy oraz potrafią uczyć je zasad bezpieczeństwa.
7. Prowadzone w szkole postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich jest zorganizowane w sposób zapewniający im skuteczną ochronę.
8. Działania podejmowane w ramach ochrony naszych wychowanków przed krzywdzeniem są dokumentowane oraz monitorowane i poddawane okresowej weryfikacji przy udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Rozdział 2.

Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w XVIII LO w Szczecinie

Szkoła przyjęła i wdrożyła w życie Politykę Ochrony Dzieci, która określa:

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu.

W szkole nie są zatrudniane osoby mogące zagrazać bezpieczeństwu małoletnich. Personel jest weryfikowany pod kątem prawnym, czy nie był skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko jemu żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

2. Sposoby reagowania w szkole na podejrzenie, że małoletni doświadcza krzywdzenia.

Każdy pracownik jest zobowiązany w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka podjąć działania:

- w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia – zawiadomić pogotowie ratunkowe i policję,
- w przypadku zauważenia niepokojących symptomów, zgłosić to, koordynatorowi „Standardów ochrony małoletnich” lub pedagogowi szkolnemu.

Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o podejrzeniu krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich

Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich w XVIII Liceum Ogólnokształcącym w Szczecinie:

Wicedyrektor szkoły: Małgorzata Sass

koordynator d.s. Wdrażania Standardów ochrony małoletnich

Gabinet wicedyrektora: parter budynku, pokój nr 20

Godziny pracy: codziennie w godz. 8³⁰ – 14.³⁰

Z wicedyrektorem można kontaktować się:

telefonicznie: 914420901

mailowo: wicedyrektor@lo18.szczecin.pl

Pedagog szkoły: Anna Sawicka

Gabinet pedagoga znajduje się na II piętrze w pokoju nr. 208.

Godziny pracy pedagoga wykazane są na stronie internetowej szkoły <http://www.lo18.szczecin.pl>, na drzwiach gabinetu, w pokoju nauczycielskim oraz w gablocie przy sekretariacie.

Kontakt:

nr tel 91 44–20–901 wew. 135

pedagog@lo18.szczecin.pl

dziennik elektroniczny

Pedagog specjalny szkoły: Sebastian Bukowski

Gabinet pedagoga specjalnego znajduje się na II piętrze w pokoju nr. 208.

Godziny pracy pedagoga specjalnego wykazane są na stronie internetowej <http://www.lo18.szczecin.pl>, na drzwiach gabinetu, w pokoju nauczycielskim oraz w gablocie przy sekretariacie.

Kontakt:

nr tel 91 44–20–901 wew. 135

pedagog_specjalny@lo18.szczecin.pl

dziennik elektroniczny

Psycholog szkoły: Magda Obojska

Gabinet psychologa znajduje się na I piętrze w pokoju nr 110.

Godziny pracy psychologa wykazane są na stronie internetowej <http://www.lo18.szczecin.pl>, na drzwiach gabinetu, w pokoju nauczycielskim oraz w gablocie przy sekretariacie.

Kontakt:

nr tel. 91 44-20-901 wew.136

psycholog@lo18.szczecin.pl

dziennik elektroniczny

W przypadkach zagrożenia życia lub zdrowia małoletniego proszę zostawić zawiadomienie o przemocy pierwszemu spotkanemu pracownikowi szkoły.

3. Zasady bezpiecznych relacji między personelem i uczniem.

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel jest działanie dla dobra ucznia i w jego najlepszym interesie. Personel traktuje wszystkich uczniów z szacunkiem oraz uwzględnia ich godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec ucznia w jakiegokolwiek formie. Personel realizując te cele działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych instytucji oraz swoich kompetencji. **Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy.** Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia.

ZASADY KOMUNIKACJI Z DZIECKIEM/UCZNIEM

Personel:

- Okazuje zrozumienie dla trudności uczniów.
- Zapewnia uczniom prawo do wyrażania emocji i zdania.
- Unika zawstydzania, upokarzania i lekceważenia uczniów.
- Nie używa wyzwisk, przezwisk czy ośmieszających zdrobnień wobec uczniów.
- Koryguje błędy uczniów w sposób taktowny.
- Nie grozi ani nie wyraża dezaprobaty w sposób uwłaczający godności uczniów.
- Nie stosuje sarkazmu, dowcipków ani żartów, które obniżają samoocenę uczniów.
- Krytykuje zachowanie uczniów w sposób, który nie prowokuje do kontrataku.
- Nie podnosi głosu na uczniów, chyba że wynika to z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa.
- W rozwiązywaniu konfliktów zapewnia bezpieczną komunikację, unikając krzywdzących uczuć i niesprawiedliwości.
- Stosuje metody dyscyplinowania odpowiednie dla wieku uczniów, bez naruszania ich godności i nietykalności. Zakazują kar fizycznych.
- Uczniom wyjaśnia powody i cel nałożonej kary.

KOMUNIKACJA Z UCZNIAMI SŁUŻĄCA ROZWIĄZYWANIU KONFLIKTÓW I UTRZYMYWANIU ŚWIADOMEJ DYSCYPLINY

Personel:

- W rozwiązywaniu konfliktów stosuje następujące zasady konstruktywnej komunikacji:
  - nie ocenia,
  - nie uogólnia, nie interpretuje,
  - nie daje „dobrych rad”, nie moralizuje,

- stosuje komunikaty „JA”,
  - oddziela problem od osoby, wyraża brak akceptacji dla zachowania a nie człowieka,
  - skupia swoją uwagę na rozmówcy, koncentruje się na tym co mówi,
  - okazuje rozmówcy szacunek,
  - upewnia się, czy dobrze rozumie swojego rozmówcę,
  - wysłuchuje ucznia,
  - mówi wprost – otwarcie wyraża swoje potrzeby, uczucia i propozycje,
  - udziela konkretnych informacji zwrotnych.
- W komunikacji z uczniem podczas rozwiązywania konfliktów wystrzega się:
    - tzw. stoperów komunikacyjnych: osądzania, krytykowania, wyzywania, rozkazywania, oskarżania, grożenia, odwracania uwagi,
    - błędu nadmiernej generalizacji (zamiast mówić o konkretnych sytuacjach i konkretnych przyczynach irytacji, złości, przypisuje się pewne zdarzenia stałym cechom osoby),
    - niewłaściwego zrozumienia intencji ucznia – partnera rozmowy,
    - niespójności komunikatu werbalnego z niewerbalnym.
  - W procesie rozwiązywania konfliktu dba o komunikację dającą uczniowi poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą go od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla niego krzywdzące i rodzi u ucznia poczucie niesprawiedliwości, zlekceważenia czy odrzucenia.
  - Umiejętnie, w sposób konstruktywny uczestniczy w rozwiązywaniu konfliktów, stosując w zależności od potrzeb różne metody ich rozwiązywania, np. negocjacje, mediacje, arbitraż, facylitację.
  - Szybko reaguje na problemy związane z dyscypliną uczniów:
    - rozwiązuje pojawiające się problemy z dyscypliną bezpośrednio po naruszeniu zasad przez uczniów,
    - nie podnosi nadmiernie głosu i nie krzyczy, zwraca uwagę tym uczniom, którzy łamią ustalony porządek,
    - wykazuje empatię wobec uczniów,
    - ustala (przypomina) obowiązujące zasady – wyraźnie określa oczekiwane zachowania uczniów dotyczące różnych rodzajów aktywności uczniów, np. pracy w ławce, dyskusji w grupie, nauczania skierowanego do całej klasy, praca samodzielna).
  - Metody dyscyplinowania uczniów nie mogą naruszać godności i nietykalności osobistej uczniów (zakaz stosowania kar fizycznych).
  - Karanie uczniów stosuje rozważnie, w sposób uzasadniony i zrozumiały dla nich.
  - Upominając słownie, perswazyjnie, stara się opanować własne negatywne emocje, np. złość, zdenerwowanie.

- Wyjaśnia uczniowi, za co i dlaczego został ukarany. Przekazuje uczniowi utrzymany w spokojnym tonie komunikat jasny, konkretny/rzeczowy, wolny od stygmatyzowania ucznia, nakierowany na ocenę zachowania ucznia, a nie jego osoby.
- Karząc ucznia za naganne/niewłaściwe zachowania, personel równocześnie dostrzega i nagradza pozytywne zachowania ucznia.

ZAKAZ STOSOWANIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA W JAKIEJKOLWIEK FORMIE, W TYM NAWIĄZYWANIA RELACJI O CHARAKTERZE SEKSUALNYM

- Kontakty personelu z uczniami nie łamią obowiązującego prawa, ustalonych norm i zasad. Wszyscy uczniowie są sprawiedliwie traktowani. Pracownicy nie dzielą ich i nie dyskryminują (ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny, wiedzę i umiejętności).
- Personel nie wykorzystuje wobec ucznia relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
- Personel nie stosuje żadnej formy przemocy fizycznej wobec ucznia, np. takiej jak: zabieranie rzeczy, niszczenie rzeczy, bicie, popychanie, szturchanie, ograniczenie swobody ruchu, szczypanie, pociągnięcie za włosy, bicie przedmiotami, wykręcanie rąk.
- Personel nie stosuje żadnej formy przemocy psychicznej wobec ucznia, np. takiej jak:
  - izolowanie, pomijanie, obniżanie statusu ucznia w grupie,
  - stygmatyzowanie uczniów z powodu ich zdrowia, osiągnięć edukacyjnych, wyglądu, orientacji seksualnej, światopoglądu czy sytuacji majątkowej,
  - wyszydzanie uczniów, wyśmiewanie, ośmieszanie, poniżanie, wyzywanie, grożenie,
  - nadmierne, wygórowane wymagania, zbyt surowe oceny, zastraszanie uczniów, obrażanie ich godności, stosowanie kar niewspółmiernych do win,
  - agresywne wypowiedzi, komentarze i ataki na czatach, komunikatorach i forach internetowych,
  - umieszczanie obraźliwych, ośmieszających uczniów rysunków, zdjęć i filmów,
  - rozpowszechnianie wszelkich nieprawdziwych, poniżających uczniów materiałów,
  - cyberstalking – śledzenie w sieci poczynań uczniów i upublicznianie ich.
- Personel nie stosuje naruszających godność ucznia wypowiedzi o podtekście seksualnym, nie nawiązuje w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej w tym:

- komentarzy na temat ciała/wyglądu/ubioru z podtekstem seksualnym;
  - dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci,
  - wulgarnych lub niestosownych dowcipów i żartów, cmokania, itp.,
  - nie pisze do uczniów wulgarnych lub dwuznacznych smsów, e-maili,
  - nie publikuje żadnych prywatnych zdjęć ani innych informacji o uczniach i ich rodzinach w osobistych mediach społecznościowych, np. Facebooku, bez zgody zainteresowanych stron,
  - nie wdaje się w prywatne rozmowy uczniów w mediach społecznościowych, nie zamieszcza komentarzy i nie udostępnia zdjęć, w jakimkolwiek podtekście lub kontekście erotycznym, które mogłyby uczniom wyrządzić krzywdę.
- Personel nie narusza nietykalności osobistej ucznia. Nie zachowuje się wobec dziecka w sposób niestosowny, np. nie obmacuje go, nie dotyka, nie głaszcze, nie poklepuje w sposób poufaly, dwuznaczny w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych).
  - Nie zmusza ucznia do odbycia jakiegokolwiek aktywności o charakterze seksualnym.
  - Nie prowokuje nieodpowiednich kontaktów z dziećmi/uczniemi, np. nie angażuje się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne.
  - Upewnia/ informuje dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć Tobie lub wskazanej osobie) i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji lub pomocy.
  - Zawsze jest przygotowany na wyjaśnienie swoich działań/zachowania.
  - Personel równoważy potrzebę nadzoru z prawem uczniów do prywatności, np. nie należy wchodzić pod prysznic i do szatni na zajęciach wychowania fizycznego bez pozwolenia/ poinformowania o tym uczniów, nie należy otaczać uczniów osobistą opieką, której oni nie potrzebują.
  - Jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z uczniem na osobności, należy zostawić uchylone drzwi do pomieszczenia i zadbać, aby być w zasięgu wzroku lub słuchu innych.
  - Przy każdej rozmowie o charakterze indywidualnym, na życzenie ucznia zapewnia obecność innej osoby dorosłej lub innego ucznia.
  - Stale nadzoruje uczniów, każdorazowo upewniając się, że warunki wyjazdów i wycieczek organizowanych przez szkołę, rozgrywek i meczów wyjazdowych są bezpieczne, co obejmuje m.in. brak dzielenia pokoju/łóżka z uczniami.
  - Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie uczniem przez pracownika lub pracownikiem przez ucznia, muszą być raportowane Dyrekcji szkoły.

ZASADY NAWIĄZYWANIA KONTAKTU Z UCZNIAMI W GODZINACH PRACY, ZA POMOCĄ KANAŁÓW SŁUŻBOWYCH ORAZ W CELACH EDUKACYJNYCH LUB WYCHOWAWCZYCH

- Kontaktując się z uczniem personel traktuje go podmiotowo.
- Kontakt z uczniem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
- Co do zasady kontakt z uczniami powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków personelu.
- Personel nie zaprasza uczniów do swojego miejsca zamieszkania, nie spotyka się z nimi prywatnie poza godzinami pracy.
- Personel nie nawiązuje kontaktów z uczniami poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie do nich zaproszeń w mediach społecznościowych. Nie kontaktuje się z nimi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
- Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z uczniami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy, dziennik elektroniczny), a rodzice/opiekunowie prawni muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
- Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci /uczniów są osobami bliskimi dla członka personelu) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców/opiekunów.

BEZPIECZEŃSTWO ONLINE

- Nie wolno nawiązywać kontaktów z uczniami i uczennicami poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.
- W trakcie lekcji osobiste urządzenia elektroniczne powinny być wyłączone lub wyciszone, a funkcjonalność bluetooth wyłączona na terenie instytucji.

4. Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi

1. Uczniowie mają prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku, także w szkole. Nauczyciele i personel szkolny chronią uczniów i zapewniają im bezpieczeństwo.
2. Uczniowie mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania określonych w Statucie szkoły.

3. Uczniowie uznają prawo innych uczniów do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych uczniów – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennosc.
4. Zachowanie i postępowanie uczniów wobec kolegów/innych osób nie narusza ich poczucia godności osobistej. Uczniowie są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
5. Kontakty między uczniami cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu: proszę, dziękuję, przepraszam; uprzejmość; życzliwość; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
6. Uczniowie budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły, rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
7. Uczniowie okazują zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferują im pomoc. Nie szydzą z ich słabości, nie wyśmiewają, nie krytykują.
8. W kontaktach między sobą uczniowie nie mogą zachowywać się prowokacyjnie.
9. Uczniowie mają prawo do własnych poglądów oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
10. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród uczniów nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Uczniowie nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych uczniów.
11. Uczniowie mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników szkoły o zaistniałych zagrożeniach.
12. Jeśli uczeń jest świadkiem stosowania przez innego ucznia/uczniów jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami).
13. Wszyscy uczniowie znają obowiązujące w szkole procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub

bezpieczeństwa innych uczniów, gdzie i do kogo dorosłego mogą się w szkole zwrócić o pomoc.

14. Jeśli uczeń stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w szkole pomoc, zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.

Niedozwolone zachowania uczniów w szkole

1. Stosowanie agresji i przemocy wobec uczniów/innych osób:

a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:

- bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie wymuszenia;
- napastowanie seksualne;
- nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą; fizyczne zaczepki;
- zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań; rzucanie w kogoś przedmiotami;

b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:

- obelgi, wyzwiska
- wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary; bezpośrednie obrażanie ofiary;
- plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie ofiary groźby;

c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:

- poniżanie;
- wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie;
- pisanie na ścianach (np. w toalecie lub na korytarzu); wulgarne gesty;
- śledzenie/szpiegowanie; obraźliwe SMSy i MMSy;
- wiadomości na forach internetowych lub tzw. pokojach do czatowania;
- telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające);
- niszczenie/zabieranie rzeczy należących do ofiary; straszenie;
- szantażowanie

2. Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w szkole, np. rzucanie kamieniami, przynoszenie do szkoły ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie szkoły.

5. Nieuzasadnione, bez zgody nauczyciela, opuszczanie sali lekcyjnej.

6. Wagarowanie.

7. Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw organizowanych w szkole. Celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu swojemu i innych.

8. Niewłaściwe zachowanie podczas wycieczek szkolnych i przerw międzylekcyjnych, np. przebywanie w miejscach niedozwolonych, bieganie w miejscach nie wyznaczonych, itp.

9. Uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu.

10. Rozprowadzanie i stosowanie narkotyków/środków odurzających.
11. Niestosowne odzywanie się do kolegów lub innych osób w szkole.
12. Używanie wulgaryzmów w szkole.
13. Celowe niszczenie lub nieszanowanie własności innych osób oraz własności szkolnej.
14. Aroganckie/niegrzeczne zachowanie wobec kolegów, wulgaryzmy. Kłamanie, oszukiwanie kolegów/innych osób w szkole.
15. Fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych uczniów/osób bez ich zgody.
16. Upublicznianie materiałów i fotografii bez zgody obecnych na nich osób.
17. Stosowanie wobec innych uczniów/innych osób różnych form cyberprzemocy.

5. Zasady bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych, w tym Internetu.

Ochrona uczniów przed krzywdzeniem w Internecie jest ważnym aspektem dbania o ich bezpieczeństwo zarówno w szkole, jak i poza nią. Oto zasady, które szkoła może przyjąć w celu ochrony uczniów przed przemocą online:

1. Infrastruktura sieciowa placówki umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i uczniom w czasie zajęć i poza nimi.
2. Sieć jest monitorowana, tak, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie placówki bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
4. Na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie szkoły jest zainstalowane i systematycznie aktualizowane oprogramowanie antywirusowe, antyspamowe oraz firewall.
5. Na terenie szkoły dostęp ucznia do Internetu możliwy jest pod nadzorem nauczyciela na zajęciach komputerowych. Uczeń może korzystać z Internetu tylko na komputerze z zainstalowanym programem filtrującym treści.
6. Korzystanie z multimediów, Internetu i programów użytkowych służy wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym.
7. Uczeń obsługuje sprzęt komputerowy zgodnie z zaleceniami nauczyciela. Użytkownikowi komputera zabrania się:

- a) instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie,
- b) usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu,
- c) dotykania elementów z tyłu komputera, kabli zasilających, a także kabli sieciowy.

Zasady korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych

1. Uczeń ma prawo korzystać na terenie szkoły z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi w szkole zasadami.
2. Przez pojęcie „inne urządzenia elektroniczne” rozumie się także tablet, odtwarzacz muzyki, dyktafon, kamerę, aparat cyfrowy, słuchawki, itp.
3. Uczniowie przynoszą do szkoły telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność, za zgodą rodziców.
4. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub zniszczenie czy kradzież sprzętu przynieszonego przez uczniów.
5. Uczniowie nie mogą korzystać z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu podczas zajęć edukacyjnych, opiekuńczych, treningów, uroczystości, a także zajęć pozalekcyjnych organizowanych na terenie szkoły.
6. Uczeń ma obowiązek wyłączyć lub wyciszyć telefon (bez wibracji) i schować go w torbie/plecaku przed rozpoczęciem zajęć edukacyjnych (telefon pozostaje niewidoczny zarówno dla ucznia, jak i pozostałych osób) lub odłożyć w wyznaczonym przez nauczyciela miejscu (pudełko, biurko nauczyciela)
7. Podczas zajęć obowiązuje zakaz korzystania z Internetu za pośrednictwem telefonu komórkowego. Powyższe nie dotyczy sytuacji edukacyjnych, które wynikają z organizacji oraz przebiegu zajęć lekcyjnych prowadzonych przez nauczyciela.
8. Telefony i inne urządzenia elektroniczne (np. tablety) można wykorzystywać podczas zajęć lekcyjnych w celach dydaktycznych pod opieką oraz za zgodą nauczyciela prowadzącego zajęcia. Wtedy uczeń może korzystać z telefonu, a także innych urządzeń elektronicznych w celu wyszukania informacji niezbędnych do realizacji zadań podczas zajęć, warsztatów
10. Jeśli uczeń czeka na ważną informację (połączenie, SMS, etc.) ma obowiązek poinformować o tym fakcie nauczyciela przed lekcją, poprosić o pozwolenie na skorzystanie z telefonu i ustalić sposób odebrania tej wiadomości. Dotyczy to także sytuacji, gdy wystąpiła pilna potrzeba skontaktowania się, np. z rodzicami.
11. Na terenie szkoły zakazuje się uczniom filmowania, fotografowania oraz utrwalania dźwięku na jakichkolwiek nośnikach cyfrowych.

12. Powyższe nie dotyczy wydarzeń publicznych odbywających się w szkole, w tym uroczystości szkolnych.
13. W szczególnych przypadkach nagrywanie zajęć edukacyjnych oraz utrwalanie ich w jakikolwiek sposób możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu zgody dyrektora szkoły lub nauczyciela prowadzącego zajęcia edukacyjne.
14. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu, lub innych urządzeń jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.
15. W przypadku naruszenia przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych na terenie szkoły, nauczyciel odnotowuje zaistniałą sytuację w dzienniku jako uwagę negatywną, która ma wpływ na ocenę z zachowania.

6. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci.

W naszych działaniach kierujemy się odpowiedzialnością i rozważą w obec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków uczniów.

1. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów uczniów, dokumentowaniu naszych działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo.
2. Uczniowie mają prawo zdecydować, czy ich wizerunek zostanie zarejestrowany i w jaki sposób zostanie przez nas użyty.
3. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na wykorzystanie wizerunku ich dziecka jest tylko wtedy wiążąca, jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie prawni zostali poinformowani o sposobie wykorzystania zdjęć/nagrań i ryzyku wiążącym się z publikacją wizerunku.

Dbamy o bezpieczeństwo wizerunków uczniów poprzez:

1. Pytanie o pisemną zgodę rodziców/opiekunów prawnych oraz o zgodę dzieci przed zrobieniem i publikacją zdjęcia/nagrania. Dobrą praktyką jest również pozyskiwanie zgód samych uczniów.
2. Udzielenie wyjaśnień, do czego wykorzystamy zdjęcia/nagrania i w jakim kontekście, jak będziemy przechowywać te dane i jakie potencjalne ryzyko wiąże się z publikacją zdjęć/ nagrań online.
3. Unikanie podpisywania zdjęć/nagrań informacjami identyfikującymi uczniów z imienia i nazwiska. Jeśli konieczne jest podpisanie, to używamy tylko imienia.
4. Rezygnację z ujawniania jakichkolwiek informacji wrażliwych o uczniu dotyczących m.in. stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i

powiązanych z wizerunkiem dziecka (np. w przypadku zbiorów indywidualnych organizowanych przez naszą instytucję).

5. Zmniejszenie ryzyka kopiowania i niestosownego wykorzystania zdjęć/nagrań dzieci poprzez przyjęcie zasad:
  - wszyscy uczniowie znajdujący się na zdjęciu/naganiu muszą być ubrani, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie jest dla nich poniżająca, ośmieszająca ani nie ukazuje ich w negatywnym kontekście,
  - zdjęcia/nagrania uczniów powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez nich i w miarę możliwości przedstawiać uczniów w grupie, a nie pojedyncze osoby.
6. Rezygnację z publikacji zdjęć uczniów, nad którymi nie sprawujemy już opieki, jeśli one lub ich rodzice/opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na wykorzystanie zdjęć po odejściu z instytucji
7. Przyjęcie zasady, że wszystkie podejrzenia i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków uczniów należy rejestrować i zgłaszać Dyrekcji, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich.
8. Jeśli uczniowie, rodzice lub opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku, będziemy respektować ich decyzję. Z wyprzedzeniem ustalimy z rodzicami/opiekunami prawnymi i uczniami, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrwaląc jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych. Rozwiązanie, jakie przyjmujemy, nie będzie wykluczające dla ucznia, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

• PROCEDURA OCHRONY WIZERUNKU DZIECKA

Rejestrowanie przez szkołę wizerunku uczniów do własnego użytku

W sytuacjach, w których nasza szkoła rejestruje wizerunki uczniów do własnego użytku, deklarujemy, że:

1. uczniowie i rodzice/opiekunowie prawni zawsze będą poinformowani o tym, że dane wydarzenie będzie rejestrowane.
2. Zgoda rodziców/opiekunów prawnych na rejestrację wydarzenia zostanie przyjęta przez nas na piśmie oraz uzyskamy przynajmniej ustną zgodę dziecka.
3. Jeśli rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) zadbamy o bezpieczeństwo uczniów poprzez:
  - zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do przestrzegania niniejszych wytycznych,
  - zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do noszenia identyfikatora w czasie trwania wydarzenia,
  - niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba/firma rejestrująca będzie przebywała z uczniami bez nadzoru pracownika naszej instytucji,
  - poinformowanie rodziców/opiekunów prawnych oraz uczniów, że osoba/firma rejestrująca wydarzenie będzie obecna podczas wydarzenia i upewnienie się, że

rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.

4. Jeśli wizerunek ucznia stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców/opiekunów prawnych dziecka nie jest wymagana.

Rejestrowanie wizerunków uczniów do prywatnego użytku

W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości itd. rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, informujemy na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:

1. Wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, w przypadku dzieci – przez ich rodziców/opiekunów prawnych.
2. Zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice lub opiekunowie prawni tych dzieci wyrażą na to zgodę.
3. Przed publikacją zdjęć/nagrań online zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku dziecka.

Rejestrowanie wizerunku uczniów przez osoby trzecie i media

Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę Dyrekcji.

1. W takiej sytuacji upewnimy się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci. Oczekujemy informacji o:
  - imieniu, nazwisku i adresie osoby lub redakcji występującej o zgodę,
  - uzasadnieniu potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informacji, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał,
  - podpisanej deklaracji o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.
2. Personelowi instytucji nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka na terenie instytucji bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego dziecka oraz bez zgody Dyrekcji.
3. Personel instytucji nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazuje mediom kontaktu do rodziców/opiekunów prawnych dzieci i nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego rodzica/opiekuna prawnego. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
4. W celu realizacji materiału medialnego dyrekcja może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń instytucji dla potrzeb nagrania. Dyrekcja podejmując taką decyzję poleca przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie instytucji dzieci

Rozdział 3.

Zasady i procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

1. Zasady zgłaszania podejrzenia o krzywdzeniu małoletniego

Definicja przemocy domowej

Pod pojęciem „przemoc domowa” – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
  - naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
  - powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
  - ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
  - istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
-
- Każdy małoletni będący uczniem XVIII Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie może zgłosić ustnie lub pisemnie, dowolnej osobie, do której ma zaufanie, będącej pracownikiem szkoły, fakt stosowania wobec niego przemocy domowej.
  - Zgłoszenie doznawanej krzywdy przez małoletniego może nastąpić w bezpośredniej rozmowie, drogą elektroniczną, telefoniczną lub inną dostępną, w każdym czasie.
  - Osoba, która powzięła informację od krzywdzonego wychowanka podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia dziecka.
  - W przypadku zagrożenia życia ucznia, po przekazaniu informacji Dyrektorowi szkoły, zawiadamia w trybie pilnym odpowiednie służby porządkowe – Policję o zagrożeniu życia dziecka i pogotowie ratunkowe.
  - W ramach procedury funkcjonariusz policji: udziela niezbędnej pomocy osobie doznającej przemocy, w tym dostępu do pomocy medycznej, podejmuje czynności chroniące życie, zdrowie i mienie, zabezpiecza ślady i dowody przestępstwa oraz podejmuje działania mające na celu zapobiec dalszym zagrożeniom mogącym występować w tej rodzinie, zgodnie z zasadami i procedurami postępowania w takiej sytuacji.

- W przypadkach niewymagających podejmowania nagłych interwencji, osoba, która powzięła informację postępuje zgodnie ze szkolną procedurą.

Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły

- Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub podejrzewa u ucznia symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować – jeśli to konieczne, udzielić pierwszej pomocy.
- Pracownik w trybie pilnym przekazuje informację o zaobserwowanym zdarzeniu pedagogowi szkolnemu lub wychowawcy.
- Pedagog pozyskuje informacje na temat doświadczanej krzywdy, ustalając jej formy i okoliczności. Rozmowa z uczniem będzie podstawą do oceny stopnia zagrożenia jego bezpieczeństwa.
- Pedagog szkolny po dokładnym rozpoznaniu sprawy dokonuje oceny zdarzeń i informuje dyrektora szkoły.
- Wspólnie z rodzicami (lub niekrzywdzącym rodzicem) pedagog i wychowawca planują konkretne działania zapewniające ochronę dla ucznia. Szkoła oferuje opiekę i wsparcie psychologiczne, a także może skierować ucznia na terapię psychologiczną. Jeśli działania szkoły nie są wystarczające, pedagog szkolny współpracuje z instytucjami pomocowymi, takimi jak dzielnicowy, specjalista ds. nieletnich czy pracownik socjalny. W przypadkach trudnych lub związanych z przestępstwem, pedagog informuje specjalistę ds. nieletnich oraz sąd rodzinny. W sytuacjach zagrażających zdrowiu lub życiu, pedagog informuje policję lub prokuraturę rejonową.

WAŻNE

Zachowanie przemocowe, także seksualne wobec małoletnich, stanowi przestępstwo. Szkoła jest zobowiązana zgłosić przypadki wykorzystywania seksualnego na policję. Procedura "Niebieska Karta" reguluje postępowanie w przypadku krzywdzenia małoletnich, polegając na interwencji w środowisku rodziny zgodnie z ustalonymi zasadami prawnych, nawet przy uzasadnionym podejrzeniu przemocy, a niekoniecznie pewności jej występowania

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich.

Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij Policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112. Prawo stoi po Twojej stronie! Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji. Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, korzystając np. bezpłatnych nr pomocowych.

2. PROCEDURY

- W sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego przez:
  - osoby trzecie (np. pracowników, wolontariuszy, stażystów)
  - rodziców/prawnych opiekunów/innych domowników
  - przez innego małoletniego (przemoc rówieśnicza)
- Procedura „Niebieskiej Karty”
- Procedura zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa
- Procedura składania wniosku o wgląd w sytuację rodziny
- Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”
- Procedura reagowania szkoły na ujawnienie cyberprzemocy
- Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych.

- **Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego przez osoby trzecie (np. pracowników, wolontariuszy, stażystów)**

Gdy pracownik szkoły zauważy, że uczeń:

a) doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie; przemoc z uszczerbkiem na zdrowiu oznacza spowodowanie choroby lub uszkodzenie ciała (np. złamanie, zasinienie, wybite zęba, zranienie), a także m.in. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, wywołanie innego ciężkiego kalectwa, trwałej choroby psychicznej, zniekształcenia ciała itp.:

- zadbanie o bezpieczeństwo ucznia i odseparowanie go od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
- zawiadomienie pogotowia i policji tel. 112/999 lub 997
- poinformowanie Dyrektora, koordynatora i wychowawcę oraz sporządzenie protokołu interwencji.

b) doświadcza jednorazowo innej przemocy fizycznej (np. uderzenie, popychanie, szturchanie) lub przemocy psychicznej (np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie, krzyk, niestosowne komentarze):

- Zadbanie o bezpieczeństwo ucznia i odseparowanie go od osoby podejrzanej o krzywdzenie.
- Zgłoś incydent osobom przyjmującym powiadomienie o krzywdzeniu małoletniego .
- Poinformowanie Dyrektora, koordynatora i wychowawcę oraz sporządzenie protokołu interwencji.
- Koordynator zawiadamia rodziców o incydencie, informuje o stanie małoletniego np. konieczności interwencji medycznej (badania lekarskiego) oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec małoletniego.

W związku z podejrzeniem ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika Dyrektor podejmuje dodatkowe kroki jako pracodawca (zgodne z Kartą Nauczyciela, Kodeksem Pracy, ogólnymi przepisami prawa).

Możliwość powiadomienia na piśmie policji lub prokuratury – złożenie zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa Małoletni zostaje niezwłocznie otoczony opieką i wsparciem psychologa szkolnego, wychowawcy oddziału i innych specjalistów wg potrzeb.

Kolejne kroki postępowania w tej sytuacji leżą w kompetencjach ww. instytucji. Szkoła obejmuje małoletniego i jego rodziców pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

- **Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego przez innego małoletniego (przemoc rówieśnicza)**

WAŻNE!

Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany zakomunikować sprawcy bądź sprawcom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Czyni to w formie wyraźnych, krótkich i zrozumiałych zwrotów.

Gdy pracownik szkoły zauważy, że uczeń:

a) doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie:

- Zadbanie o bezpieczeństwo ucznia i odseparowanie go od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
- Zawiadomienie pogotowia i policji tel. 112/999 lub 997
- Poinformowanie Dyrektora, koordynatora i wychowawcę oraz sporządzenie protokołu interwencji (załącznik nr 1).
- Koordynator zawiadamia rodziców o incydencie, informuje o stanie małoletniego np. konieczności interwencji medycznej (badania lekarskiego) oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec małoletniego.
- Możliwość powiadomienia na piśmie policji lub prokuratury – złożenie zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa. Małoletni zostaje niezwłocznie otoczony opieką i wsparciem psychologa szkolnego, wychowawcy oddziału i innych specjalistów wg potrzeb.
- Kolejne kroki postępowania w tej sytuacji leżą w kompetencjach ww. instytucji. Szkoła obejmuje małoletniego i jego rodziców pomocą psychologiczno-pedagogiczną
- Koordynator we współpracy z zespołem nauczycieli i specjalistów pracujących z małoletnim przygotowują propozycję objęcia go pomocą psychologiczno-pedagogiczną, także we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub specjalistyczną, jeżeli zachodzi taka potrzeba.
- W przypadku przemocy rówieśniczej, innych zachowań ryzykownych ze strony małoletnich, pomocą psychologiczno-pedagogiczną i wsparciem należy objąć również uczniów będących jej inicjatorami, biorąc pod uwagę potrzebę współpracy w tym zakresie z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, a także uczniów, którzy byli ewentualnymi świadkami zdarzenia.
- W sytuacji, gdy rodzice małoletniego, będącego inicjatorem przemocy i innych zachowań ryzykownych powtarzających się, nie podejmują współpracy ze szkołą, dyrektor lub koordynator, po ocenie stopnia zagrożenia, zawiadamia właściwe instytucje (policję, sąd rodzinny, pomoc społeczną).

b) doświadcza agresji werbalnej

- W przypadku ujawnienia tej formy agresji należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
- Osoba ujawniająca sytuację jest zobowiązana powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga/psychologa.
- Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza rozmowę z uczniem w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia. Ważne, aby rozmowę z ofiarą i agresorem przeprowadzić osobno.
- O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- Pedagog szkolny/psycholog szkolny podejmują działania mające na celu rozwijanie świadomości sprawcy i poszkodowanego, rozwijanie umiejętności zarządzania emocjami.
- Pedagog szkolny/psycholog szkolny obserwują sprawcę i poszkodowanego i udzielają im na bieżąco, w zależności od potrzeb, pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- W poważnych przypadkach, np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego, powiadamiana jest policja.
- Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w wewnątrzszkolnych dokumentach.

• Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego przez rodzica/prawnego opiekuna/domownika

Gdy pracownik szkoły zauważa, że uczeń:

a) doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub/i zagrożone jest jego życie:

- Zadbanie o bezpieczeństwo ucznia i odseparowanie go od osoby podejrzanej o krzywdzenie,
- Zawiadomienie pogotowia i policji tel. 112/999 lub 997
- Poinformowanie Dyrektora, koordynatora i wychowawcę oraz sporządzenie protokołu interwencji.
- W przypadku, gdy źródłem krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia są rodzice, koordynator i Dyrektor, jeżeli zachodzi taka potrzeba, po ocenie sytuacji, powiadamia niezwłocznie właściwe instytucje i organy (policję, sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej, przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który wdraża procedurę Niebieskie Karty).
- Koordynator we współpracy z zespołem nauczycieli i specjalistów pracujących z małoletnim przygotowują propozycję objęcia go pomocą psychologiczno-pedagogiczną, także we współpracy z instytucjami zewnętrznymi, w tym poradnią psychologiczno-pedagogiczną lub specjalistyczną, jeżeli zachodzi taka potrzeba.

- Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, mimo trudnej sytuacji małoletniego, koordynator lub dyrektor składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do policji, prokuratury lub wniosek o wgląd w sytuację dziecka do sądu rodzinnego, nawiązuje współpracę z pomocą społeczną oraz obejmuje małoletniego pomocą-pedagogiczną.
- Po ustaleniu, że problem krzywdzenia nie wymaga sięgnięcia po środki represji karnej wobec rodziny i izolowania od niej dziecka oraz że nie zachodzi zagrożenie zdrowia lub życia małoletniego, koordynator, w porozumieniu z Dyrektorem, organizuje spotkanie z rodzicami małoletniego w obecności: koordynatora, psychologa i pracownika, który zgłosił incydent. Podczas spotkania zostają określone sposoby wsparcia i reagowania z uwagi na sytuację małoletniego. Ze spotkania sporządza się notatkę.
- **Procedura „Niebieskiej Karty”**

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieska Karta” **nakłada na pracowników oświaty obowiązek reagowania w każdej sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka.** Daje również możliwość skutecznej interdyscyplinarnej współpracy na rzecz pomocy i ochrony dziecka i jego rodziny. Celem jest wskazanie zasad postępowania nauczycieli i dyrektora placówki w przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia.

- Procedura postępowania „Niebieskie Karty” obowiązuje wszystkich pracowników zatrudnionych w XVIII Liceum Ogólnokształcącym w Szczecinie
- Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje Dyrektor szkoły.
- Bezpośredni nadzór nad realizacją działań w sprawach krzywdzenia uczniów pełni wicedyrektor szkoły.
- Dyrektor placówki udziela wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w proces pomocy ofierze przemocy domowej, w tym prawnej i organizacyjnej.
- Koordynatorem pomocy dziecku krzywdzonemu jest pedagog szkoły. W sytuacji prowadzenia dużej liczby przypadków lub ich złożoności i wielu działań, Dyrektor może zadanie koordynacji kolejnych powierzyć innej osobie, przy czym nadal pozostają one w ogólnym rejestrze prowadzonym przez pedagoga.
- Zasadą udzielania pomocy dziecku krzywdzonemu przez szkołę jest interdyscyplinarna współpraca zespołowa ograniczona do osób pracujących z dzieckiem.

Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”

1. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje z chwilą wypełnienia formularza Karty – „A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.
2. Do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy.
3. Do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” nie jest wymagany uprzedni kontakt z osobą stosującą przemoc domową ani obecność tej osoby w czasie wypełniania kwestionariusza.
4. Pedagog szkolny (lub inna osoba) wszczynając procedurę „Niebieskiej Karty” ma prawo wykorzystać informacje zawarte we wstępnej diagnozie oceny sytuacji ucznia a także przeprowadzić rozmowę z małoletnim.
5. Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.
6. Wypełniony formularz – „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego.
7. Osoba upoważnioną do przekazania formularza jest pedagog szkolny. Pedagog zawiadamia dyrektora szkoły o podjętej decyzji i fakcie przekazania formularza do zespołu interdyscyplinarnego.

Wypełnienie formularza „A” nie zwalnia z obowiązku podjęcia działań interwencyjnych zapewniających bezpieczeństwo osobie doznającej przemocy

• Procedura zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

1. Powiadomienia należy dokonać drogą pisemną. Do policji lub prokuratury składamy zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (powinno mieć krótką, jasną formę). Do zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wystarczy tzw. wiarygodna wiadomość, a nie pewność popełnienia przestępstwa. To organy wymiaru sprawiedliwości mają za zadanie zebrać dowody i ustalić czy przestępstwo zaistniało czy nie.

2. Zawiadomienie należy zgłosić do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.
3. Zawiadomienie składa osoba uprawniona do reprezentowania Szkoły.
4. Złożenie zawiadomienia nie jest z warunkowane zgodą rodziców/opiekunów prawnych małoletniego pokrzywdzonego. Poinformowanie ich o działaniach szkoły zależy od woli instytucji składającej zawiadomienie.
5. Prokuratura ma obowiązek zawiadomić o wszczęciu, odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa Szkołę która złożyła zawiadomienie o przestępstwie.
6. Jeśli Szkoła nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa, może wnieść zażalenie do prokuratury na bezczynność organu.
7. Na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa przysługuje zażalenie, które należy złożyć ciągu 7 dni od otrzymania postanowienia do sądu rejonowego, wydział karny właściwego ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

• **Procedura składania wniosku o wgląd w sytuację rodziny**

1. Wniosek należy wysłać do sądu rodzinnego i nieletnich, właściwego ze względu na miejsce faktycznego pobytu dziecka.
2. Wniosek może złożyć każdy, kto uważa, że dobro dziecka w rodzinie jest zagrożone.
3. Sąd wszczyna postępowanie z urzędu.
4. We wniosku należy podać imię i nazwisko i adres dziecka. Wniosek może zawierać opis sytuacji dziecka, ocenę tej sytuacji, propozycję rozwiązania tej sytuacji lub propozycję działań jakie może podjąć Szkoła, a na które nie zgadzają się rodzice/opiekunowie prawni.

Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji

• **Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”**

I. Postanowienia ogólne

1. Szkoła prowadzi działania profilaktyczne uświadamiające całej społeczności szkolnej zasady korzystania i zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych.
2. Niniejsze procedury zawierają zasady postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia cyberprzemocy.
3. Z niniejszymi procedurami zapoznawani są uczniowie naszej szkoły oraz ich rodzice (opiekunowie).
4. O obowiązujących procedurach w przypadku cyberprzemocy wychowawcy informują rodziców (opiekunów) na spotkaniach z rodzicami oraz uczniów

podczas zajęć z wychowawcą. Rodzice dokumentują fakt zapoznania się z procedurami poprzez złożenie oświadczeń i podpisów w dokumentacji szkoły.

5. Poniższe procedury są dostępne w pokoju nauczycielskim szkoły, bibliotece szkolnej oraz publikowane są w serwisie internetowym szkoły.

II. Opis procedury reagowania szkoły na ujawnienie cyberprzemocy

Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w szkole jest jednym z najważniejszych zadań placówki oświatowej. Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole konkretnych działań interwencyjnych.

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy:

- 1) Osobami, które mogą zgłosić o podejrzeniu lub zaistnieniu cyberprzemocy mogą być:
  - a) poszkodowany uczeń (ofiara),
  - b) jego rodzice (opiekunowie),
  - c) inni uczniowie,
  - d) świadkowie zdarzenia,
  - e) nauczyciele.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia:

- 1) W szkole zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:
  - a) Uczeń – ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego zjawiska,
  - b) jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację do wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora,
  - c) pedagog szkolny i dyrektor szkoły wraz z wychowawcą klasy powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie,
  - d) do obowiązków szkoły należy ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, przeprowadzenie rozmów z ofiarą, świadkami i sprawcami incydentu.
  - e) nauczyciel zajęć komputerowych w miarę możliwości zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

3. Zabezpieczenie dowodów

- 1) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane.
- 2) Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e- mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.

4. Jak można zarejestrować dowody cyberprzemocy?

- 1) telefon komórkowy (nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy),
- 2) komunikatory (w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować),
- 3) strona www (można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i PrintScreen, a następnie wykonać operację "wklej" w dokumencie Word lub Paint),
- 4) e-mail (trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości).

5. Zidentyfikowanie sprawcy cyberprzemocy

- 1) Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.
- 2) W sytuacji, gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z Sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
- 3) W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

6. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

1) W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

- a) przeprowadzenie rozmowy z uczniem – sprawcą o jego zachowaniu;
- b) celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- c) sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
- d) należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, jakie zostaną wobec niego zastosowane,
- e) sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,
- f) ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- g) jeżeli jest kilku sprawców, rozmawiać z każdym osobno.
- h)

2) Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- a) rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środkach dyscyplinarnych wobec ich dziecka,
- b) należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady,
- c) warto opracować projekt kontraktu dla dziecka określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w kontrakcie,

3) Objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną;

- a) praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu zachowania, w zmianie postępowania i postawy ucznia,
- b) pomoc ta może być udzielona przez pedagoga i psychologa szkolnego,
- c) w szczególnym przypadku może być konieczność skierowania ucznia na dalsze badania specjalistyczne i terapię, np. do poradni psychologiczno-pedagogicznej.

7. Środki dyscyplinarne wobec sprawcy.

- 1) Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje standardowe kary jak wobec sprawców każdej przemocy, zawarte w statucie szkoły.
- 2) Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.
- 3) Podejmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:
  - a) rozmiar i rangę szkody,
  - b) czas trwania prześladowania,
  - c) świadomość popełnionego czynu,
  - d) motywację sprawcy,
  - e) rodzaj rozpowszechnionego materiału.

8. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

- 1) Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną udzielaną przez pedagoga lub wychowawcę.
- 2) Podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nigdy nie będzie tolerowała aktów przemocy.

- 3) Dziecko-ofiara powinno otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa: nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj. e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmiana adresu e-mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu(oczywiście robią to rodzice).
- 4) Podczas rozmowy bardzo ważna jest obserwacja dziecka i zwrócenie uwagi na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy).
- 5) Bardzo ważne jest monitorowanie sytuacji ucznia w kierunku, czy nie są stosowane wobec niego żadne akty odwetu. Rodzice dziecka muszą być poinformowani o zdarzeniu i muszą dostać wsparcie i poradę za strony szkoły (pedagog, wychowawca, dyrektor).

9. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie.

- 1) Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony sprawcy. Należy zapewnić go o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na prośbę policji).

10. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

- 1) Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była np. w obecności innego nauczyciela powinien on również ją podpisać. Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

11. Powiadomienie sądu rodzinnego i policji

- 1) W przypadku, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń - sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania, konieczne jest zawiadomienie o sprawie sądu rodzinnego, w szczególności, kiedy pojawiają się informacje o innych przejawach demoralizacji ucznia. Podobnie postępuje się, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania.
- 2) W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

- **Zasady i procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych**

Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).

Telefony/kontakty alarmowe krajowe

Zgłaszanie nielegalnych treści: www.dyzurnet.pl, numer alarmowy 112, policja 997

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.

Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W pierwszym przypadku rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś w drugim należy rozważyć zgłoszenie incydentu policji oraz poinformować o nim serwis Dyzurnet (dyzurnet.pl).

Identyfikacja sprawcy(-ów)

W identyfikacji sprawców kluczową rolę odgrywają zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim biorą udział na ogół: twórca treści – np. pornograficznych oraz osoby, które udostępniły je dziecku. Często są nimi rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców/prawnych opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.

Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły

W przypadku udostępniania przez ucznia treści opisanych wcześniej jako szkodliwe nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłowić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań. Działania szkoły powinny koncentrować się na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na policji.

Działania wobec ofiar zdarzenia

Dzieci – ofiary i świadków zdarzenia –począwszy od pierwszego etapu interwencji otacza się opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa z dzieckiem przeprowadza się z uwzględnieniem jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W trakcie rozmowy należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści. Należy koniecznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych ofiary o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach ze wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz osobami udzielającymi wsparcia. W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki do niego doszło. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podsufanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego, np. kontaktów z osobami handlującymi narkotykami czy udziału w procesie rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy

Aktywności wobec świadków

W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie czy szkole –podejmowane są działania edukacyjne i wychowawcze.

Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, szkoła – w porozumieniu z rodzicami dziecka – niezwłocznie powiadamia policję.

Rozdział 4.

Prawa dziecka

W Polsce najważniejszymi aktami prawnymi, gwarantującymi prawa dziecka, są: Konstytucja RP, Konwencja o prawach dziecka i Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka. Konwencja Praw Dziecka zakłada, że należy się Wam szczególna opieka i ochrona, bo nie zawsze jesteście w stanie należycie zadbać o swoje bezpieczeństwo.

Znając swoje prawa, możecie skuteczniej bronić się przed przemocą, krzywdzeniem i dyskryminacją ze strony rówieśników i dorosłych. Wiecie, że macie prawo do ochrony zdrowia i bezpieczeństwa, a istnieją instytucje gotowe Wam pomóc. Dlatego dzieci na całym świecie mają swoje prawa, czyli obowiązujące reguły postępowania, mające Was chronić przed wszelką krzywdą.

Prawa dziecka dotyczą różnych dziedzin waszego życia, np. macie prawo do:

- znajomości swoich praw oraz powoływania się na nie w różnych sytuacjach, a także do ich poszanowania przez innych,
- o swobody myśli, sumienia i wyznania,
- do prywatności i tajemnicy korespondencji,
- do nauki i informacji,
- do wypoczynku i czasu wolnego,
- do opieki zdrowotnej,
- do wychowania przez rodziców,
- prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i poniżaniem,
- prawo do własnej tożsamości, które oznacza, że macie prawo do imienia, nazwiska i obywatelstwa i znajomości swego pochodzenia,
- prawo do wyrażania własnych poglądów.

ZA OCHRONĘ WASZYCH PRAW ODPOWIADA PAŃSTWO.

Prawa kojarzyć się mogą ze swobodą decydowania o wszystkim, co Was dotyczy. Jednak prawa mają też swoje ograniczenia, które wynikają z faktu, że:

- inni też mają takie same prawa i egzekwując swoje prawa, nie możecie naruszać praw innych osób,
  - poza przyznanymi Wam prawami macie nałożone przez rodziców i szkołę (czyli państwo) pewne obowiązki, które powinniście wypełniać. Jak widzicie, Wasze prawa wiążą się więc równocześnie z pewnymi ograniczeniami i obowiązkami, które zostały na Was nałożone. Wynika z nich na przykład, że:
    - nie możecie spać w domu cały dzień i nie pójść do szkoły, bo Wam się nie chce;
    - nie możecie chodzić tylko na te lekcje, które lubicie;
    - nie macie prawa do robienia zdjęć lub filmików koleżance lub koledze bez ich zgody;.
    - nie macie prawa do złośliwego komentowania ubioru lub zachowania kolegi czy koleżanki
- Podstawę korzystania z danych Wam praw stanowi zatem

PRAWO DO OCHRONY PRZED WYKORZYSTYWANIEM, PRZEMOCĄ I PONIŻANIEM

Macie prawo do życia bez wyzyskiwania i wykorzystywania, nikt nie może was siłą zmuszać do czegokolwiek, zwłaszcza do działań złych. Jesteście chronieni przed przemocą fizyczną, psychiczną i zaniedbaniem. Nikt nie ma prawa was bić, prześladować czy wykorzystywać seksualnie. Ochrona obejmuje wszystkie formy wykorzystywania seksualnego. Zabrania się was dotykać w sposób, którego nie życie, oraz nakłaniania czy zmuszania do kontaktów seksualnych. Nikt nie może was angażować w produkcję i handel narkotykami ani zmuszać do ich zażywania. Służby mają za zadanie chronić was przed dostępem do nich. Przykłady:

Nie możecie więc zmuszać koleżanki w jakikolwiek sposób, aby dała wam odpisać zadanie domowe.

Nie możecie zmuszać kolegi do wagarów, zapalenia papierosa, wypicia alkoholu lub zażycia narkotyku.

Nie możecie nikogo uderzyć ani wyśmiewać się z jego wyglądu czy zachowania.

Rodzice mają prawo nałożyć na Was obowiązki domowe, np. zrobienie zakupów, wynoszenie śmieci, sprzątnięcie swojego pokoju. Rodzice wychowują was wg pewnych zasad. Uczą porządku, przydzielają różne zadania do wykonania. Uczą was w ten sposób odpowiedzialności. To przejaw troski o Wasze przyszłe życie. Macie prawo do życia bez przemocy i poniżania. Zakazane jest Was bicie lub znęcanie się nad Wami w inny sposób. Zawsze możecie szukać pomocy, gdy doświadczacie krzywd.

Nikt (kolega, koleżanka lub dorosły) nie ma prawa Was uderzyć, wyzywać lub poniżyć w jakikolwiek inny sposób.

Nikt nie ma też prawa wyśmiewać się z czyjegoś wyglądu czy zachowania. Prawo do ochrony przed przemocą oznacza, że bicie i poniżanie, znęcanie się, okrutne i poniżające traktowanie są niedopuszczalne i karalne.

PRAWO DO NAUKI I INFORMACJI

Macie prawo do nauki, dostępu do informacji, a także do czasu wolnego i rekreacji. W związku z prawem do nauki, możecie korzystać z bezpłatnej edukacji w szkole publicznej lub prywatnej. Jednak, bez względu na wybór, obowiązkiem jest regularne uczestnictwo w zajęciach szkolnych.

Mowa jest o tym w Konwencji o Prawach Dziecka (art.17) – „Masz prawo do uzyskiwania informacji z różnorodnych źródeł. Gazety, książki, radio, telewizja, Internet i wszelkie inne media skierowane do dzieci powinny dostarczać Ci takie informacje, które są zrozumiałe i nie wyrządzają Ci krzywdy.” Edukacja powinna rozwijać wasze zdolności, umiejętności oraz kształtować tolerancję i szacunek wobec praw człowieka, rodziców, kultury i kraju pochodzenia. Odpowiednia edukacja powinna również uczyć, jak chronić środowisko naturalne. Macie prawo zdobywać informacje poprzez czytanie gazet, książek, oglądanie telewizji i korzystanie z Internetu, ale nauczyciele i rodzice powinni zadbać o wasze bezpieczeństwo, zwłaszcza podczas surfowania po Internecie, co może być niebezpieczne.

PRAWO DO ODPOCZYNKU I WOLNEGO CZASU

Chodzi o to, abyście na przykład w szkole mieli przerwy, ferie i wakacje i żeby zajęcia nie trwały cały dzień.

PRAWO DO WYCHOWANIA W RODZINIE

Macie prawo do wychowania w rodzinie, a rodzice powinni zawsze kierować się Waszym dobrem. Nawet jeśli są osobno, macie prawo do kontaktu z każdym z nich, o ile nie byłoby to dla Was szkodliwe. Również macie prawo mieszkać ze swoimi rodzicami, chyba że byłoby to dla Was szkodliwe, na przykład gdy jesteście krzywdzeni.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Nikt nie może bezprawnie ingerować w życie prywatne dziecka ani w jego korespondencję. Dziecko nie powinno być poniżane czy ośmieszane, a także nikt nie ma prawa wtrącać się w jego osobiste sprawy, czytać listów, maili, smsów czy pamiętników, chyba że sąd uzna to za uzasadnione. Macie prawo do tajemnicy korespondencji, prywatności i swobody wypowiedzi. Prawo do prywatności oznacza, że możecie dysponować własnymi rzeczami, a ingerencje w sprawy osobiste i rodzinne są dozwolone jedynie w celu ochrony Waszego dobra i bezpieczeństwa. Artykuł 16 Konwencji o Prawach Dziecka podkreśla, że nikt nie ma prawa ingerować w prywatność, chyba że ma to służyć dobru danej osoby lub jej bliskich.

PRAWO DO SWOBODNEGO WYRAŻANIA WŁASNYCH POGLĄDÓW WE WSZYSTKICH SPRAWACH DOTYCZĄCYCH DZIECKA

Prawo do wyrażania poglądów daje wam możliwość wygłaszania swoich opinii, zdaniem i wyrażania własnej woli w ważnych dla was sprawach. Komentarz: Prawo do wyrażania swoich poglądów obejmuje także zakaz szydzenia z wyglądu czy zachowania innych. Naruszenie tego prawa kolegi/koleżanki to poniżanie i dyskryminacja. Artykuł 12 Konwencji o Prawach Dziecka gwarantuje prawo do wyrażania swoich opinii w sprawach dotyczących was, a dorośli są zobowiązani do wysłuchania i uwzględnienia waszych zdaniem, nawet w postępowaniu sądowym

PRAWO DO SWOBODY MYŚLI, SUMIENIA I WYZNANIA

Swoboda wyrażania wyznawanej religii lub przekonań może być ograniczona tylko zgodnie z prawem, w celu ochrony bezpieczeństwa narodowego, porządku publicznego, zdrowia, moralności społecznej lub podstawowych praw innych osób. Prawo do wolności sumienia i wyznania dzieci przenika się z prawami rodziców, co oznacza, że rodzice mogą wychowywać dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami religijnymi.

Niepełnoletni uczniowie nie mają samodzielnej decyzji w udziale w lekcjach religii. Prawo do decydowania o wychowaniu religijnym dzieci przysługuje rodzicom zgodnie z Konstytucją i Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym. Religia i etyka nie są przedmiotami obowiązkowymi dla ucznia; udział w nich jest

dobrowolny. Uczeń może wybierać między zajęciami z religii, etyki, obu przedmiotów lub nie uczestniczyć w żadnym z nich.

PRAWO DO SPECJALNEJ OCHRONY I POMOCY ZE STRONY PAŃSTWA

W przypadku pozbawienia was tymczasowo lub na stałe środowiska rodzinnego, państwo ma obowiązek zapewnić opiekę, taką jak umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcja lub, jeśli konieczne, miejsce w odpowiedniej instytucji opiekuńczej dla dzieci

PRAWO DO ZACHOWANIA GODNOŚCI, SZCZEGÓLNIIE DZIECKA PSYCHICZNIE LUB FIZYCZNIE NIEPEŁNOSPRAWNEGO

Dziecko niepełnosprawne ma prawo do pełnego, godnego życia, umożliwiającego niezależność i aktywne uczestnictwo w społeczeństwie. Przysługuje mu pełny dostęp do dóbr, usług, wszechstronnej rehabilitacji, nauki, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz innych gwarancji i zabezpieczeń społecznych.

PRAWO DO OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI MEDYCZNEJ

Przysługuje wam prawo do najwyższego poziomu zdrowia, leczenia chorób, profilaktyki, rehabilitacji, a także nie możecie być pozbawieni dostępu do tej opieki zdrowotnej.

PRAWO DO OCHRONY PRZED KONFLIKTEM ZBROJNYM

Jeśli nie ukończyliście 15 lat, nie możecie być rekrutowani do wojska i brać bezpośredniego udziału w konflikcie zbrojnym.

ZNAJOMOŚĆ SWOICH PRAW I PRAWO POWOŁYWANIA SIĘ NA NIE

Wszystkie dzieci mają równe prawa, niezależnie od różnic takich jak miejsce zamieszkania, zajęcie rodziców, język, religia, płeć, sprawność fizyczna czy status materialny. Nie ma lepszych ani gorszych dzieci – każde z nich jest równoprawne. Komentarz: Macie prawo do szacunku dla waszych praw, jednak równocześnie powinniście szanować prawa innych. W przekonaniu, że każdy może być sobą, Wasze prawa nie powinny naruszać praw innych. Ważne jest, abyście znali swoje prawa, a państwo powinno dbać o ich powszechną świadomość. Artykuły 43-54 Konwencji Praw Dziecka regulują współpracę dorosłych i państwa w celu ochrony waszych praw.